

NEa-Code Goed Bestuur Publieke Dienstverleners

Gebaseerd op de Code Goed Bestuur Publieke Dienstverleners van de
Handvestgroep Publiek Verantwoorden

Inhoudsopgave

<i>1. Inleiding</i>	3
1.1 Inleiding.....	3
1.2 Begripsbepalingen	4
<i>2. Naleving en monitoring</i>	5
<i>3. De directie</i>	5
3.1 Taak en werkwijze.....	5
<i>4. Het bestuur</i>	6
4.1 Taak.....	6
4.2 Deskundigheid, samenstelling, onafhankelijkheid en bezoldiging.....	8
4.3 Tegenstrijdige belangen	9
4.4 Rol van de voorzitter en de secretaris.....	9
<i>5. Relaties</i>	10

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Achtergrond

De commissie corporate governance heeft in december 2003 de definitieve versie van "De Nederlandse corporate governance code" opgeleverd. In de periode daarvoor was er reeds veel over gezegd en geschreven, mede naar aanleiding van het concept dat de Commissie Tabaksblat voor commentaar had gepubliceerd en de reacties die daarop zijn ontvangen.

In (meer beperkte) kring strekte de discussie rondom de code zich ook uit tot de vraag of een dergelijke code ook voor publieke organisaties zou moeten gelden. De Handvestgroep Publiek Verantwoord, in juni 2004 bestaande uit de zelfstandige bestuursorganen Centraal Orgaan opvang Asielzoekers, IB-Groep, Kadaster, RDW, Sociale Verzekeringsbank en Staatsbosbeheer, heeft deze vraag positief beantwoord. Die code is geschreven met het oog op het besef bij de aangesloten organisaties (en hopelijk bij anderen die volgen) dat het goed is gewenst gedrag op het terrein van public governance te stimuleren. De inhoud van de code moet niet een "af te vinken" checklist zijn, maar beoogt organisaties in de publieke sector te stimuleren zich op een maatschappelijk geaccepteerde wijze te gedragen.

Reikwijdte

De leden van de Handvestgroep onderschrijven de uitgangspunten en principes zoals die in deze code zijn neergezet. Het systeem van checks and balances, zoals dat verwoord is in de code, vormt het ideaaltypische model waaraan elke organisatie zou moeten voldoen. De realiteit is echter dat de systematiek (nog) niet overal kan worden doorgevoerd, bijvoorbeeld omdat de organisatie niet over een Raad van Toezicht beschikt. Het neergezette model is daarom ook mede een groeimodel dat binnen de verantwoordelijkheid van elke organisatie ingevuld wordt. Die verantwoordelijkheid vindt wel in volle openheid plaats.

Afwijkingen van de code kunnen een wettelijke oorzaak kennen, vanwege de strijdigheid met de Kaderwet ZBO, Comptabiliteitswet en/of de boven de code prevalerende instellingswetgeving van de publieke dienstverlener. Er kan ook een andere reden zijn waarom van de code wordt afgeweken. Uitgangspunt is en blijft dat de code wordt toegepast en wanneer dit, om welke reden dan ook, niet gebeurt dat dit dan wordt uitgelegd. Wanneer dat vanwege strijdigheid met wetgeving is, kan een vermelding hierover volstaan. In de gevallen waarin de code niet wordt toegepast zonder dat er een strijdigheid is met wetgeving, is een inhoudelijke uitleg vereist.

De Handvestgroep meent dat het goed is dat ook organisaties die niet aangesloten zijn bij de Handvestgroep, zich aan deze code committeren. Het spreekt voor zich dat de toetsing door het Visitatiecollege waarin deze code voorziet, in dat geval niet van toepassing is. Het publiekelijk onderschrijven van de code, het hierover in gesprek treden met stakeholders en minister en de verplichting over naleving te publiceren in het externe jaarverslag is ook al voldoende om naleving te bevorderen.

Toepassing Code Goed Bestuur Publieke Dienstverleners op de NEa

De Code Goed Bestuur Publieke Dienstverleners bevat belangrijke principes die ook door het bestuur van de NEa van harte ondersteund worden. De principes worden in de code uitgewerkt tot praktische richtsnoeren die echter niet altijd goed toepasbaar zijn op de NEa. Daarvoor zijn twee redenen. De eerste en belangrijkste is dat het zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) NEa anders is ingericht dan de meeste andere publieke

dienstverleners die de Code hebben onderschreven. Het bestuur van de NEa is niet belast met de dagelijkse leiding van de NEa (dat is de verantwoordelijkheid van de directeur van de NEa), maar anders dan een Raad van Toezicht heeft het bestuur van de NEa wel een directe verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de wettelijke taken van de NEa. Het bestuur toetst in dat kader of de NEa de wettelijke taken adequaat uitvoert, ziet toe op de kwaliteit van de dienstverlening en bewaakt de reputatie van de NEa. Voor de niet-wettelijke taken oefent het bestuur daarnaast marginaal toezicht uit. Het bestuur toetst daarbij of de uitvoering van die niet-wettelijke taken een adequate uitvoering van de wettelijke taken niet in de weg staan en bewaakt ook vanuit dat perspectief voor deze niet-wettelijke taken de reputatie van de NEa. Dit leidt tot een andere omschrijving en andere verdeling van verantwoordelijkheden dan die in de Code Goed Bestuur. De tweede reden dat de Code niet zonder meer toepasbaar is voor de NEa is dat de NEa relatief klein is. Waar de uitwerking van de principes de mogelijkheden van de NEa te boven gaat of niet meer proportioneel is, zijn deze principes weggelaten of bewerkt. Daarom is een bewerking van de tekst nodig geweest. Bij de bewerking van de Code is zoveel mogelijk de oorspronkelijke tekst aangehouden.

1.2 Begripsbepalingen

Bestuursreglement:	door de minister van Infrastructuur en Milieu (IenM) goedgekeurd reglement waarin de werkwijze van het bestuur van de NEa is vastgelegd;
Directeur NEa (dNEa):	de directie van de organisatie die belast is met de dagelijkse leiding (omvat ook plaatsvervanger dNEa);
de onder toezicht gestelden:	de bedrijven die moeten deelnemen aan ETS of die een verplichting hebben op het gebied van hernieuwbare energie vervoer;
het externe jaarverslag:	verslag op enigerlei wijze van activiteiten en financiën van de publieke dienstverlener in het voorgaande jaar;
het interne jaarverslag:	het jaarverslag dat de directeur van het agentschap NEa in het kader van de Comptabiliteitswet dient op te stellen ten behoeve van de verantwoording van het ministerie van IenM;
de Minister:	de bewindspersoon onder wiens verantwoordelijkheid de NEa ressorteert volgens de instellingswet, nu de minister van IenM;
de publieke dienstverlener: het bestuur:	hier: de NEa; het orgaan van de organisatie verantwoordelijk voor uitvoering van de taken van de NEa zoals geformuleerd in de Wet Milieubeheer, verder belast met het uitoefenen van algemeen toezicht op het functioneren van de NEa;
de opdrachtgever:	de directeur Klimaat, Lucht en Geluid van het ministerie van IenM, die als coördinerend opdrachtgever voor IenM optreedt;
de eigenaar:	de secretaris-generaal van IenM, die als eigenaar van de NEa optreedt en algemene kaders stelt (waaronder bijvoorbeeld op het gebied van personeelsbeleid);

Raamafspraken:

kaderstellende afspraken tussen bestuur, eigenaar, opdrachtgever en dNEa die het kader scheppen voor de onderlinge verhoudingen.

2. Naleving en monitoring

Principe

Het bestuur, en daarmee ook de dagelijkse leiding van de NEa, is verantwoordelijk voor een goede public governance structuur binnen de NEa en voor de adequate toepassing van deze code. Het bestuur legt in het externe jaarverslag verantwoording af over de toepassing van deze code. De NEa doet dit publiekelijk, treedt hierover in overleg met de minister en stakeholders en doet er jaarlijks verslag van in het externe jaarverslag van het zelfstandig bestuursorgaan (zbo) NEa.

Uitwerking

2.1

De Code Goed Bestuur NEa wordt op de website van de NEa gepubliceerd. De hoofdlijnen van de public governance structuur van de NEa worden elk jaar, mede aan de hand van de principes die in deze code zijn genoemd, in een apart hoofdstuk in het externe jaarverslag uiteengezet en toegelicht. In dat hoofdstuk geeft de NEa expliciet aan in hoeverre het de in deze code genoemde opgenomen bepalingen opvolgt en zo niet, waarom en in hoeverre het daarvan afwijkt.

2.2

Tenminste eenmaal per jaar voert het bestuur van de NEa conform het bepaalde in het Bestuursreglement een zelfevaluatie uit, waarin het ook de relatieve positie ten opzichte van de in deze NEa-Code genoemde thema's inzichtelijk zijn gemaakt.

3. De directie

3.1 Taak en werkwijze

Principe

dNEa is gemandateerd om besluiten te nemen, zoals vastgelegd in het Mandaatbesluit Bestuur NEa. Hij is belast met de leiding over de NEa, hetgeen onder meer inhoudt dat hij verantwoordelijk is voor dagelijkse aansturing van de werkzaamheden binnen de NEa en de daaruit voortvloeiende ontwikkeling van de resultaten. dNEa richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de NEa en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van bij de publieke dienstverlener betrokkenen af. dNEa verschaft het bestuur tijdig alle informatie die nodig is voor de uitoefening van de taak van het bestuur. dNEa is verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving, het beheersen van de risico's verbonden aan de activiteiten van de NEa en het financieel beleid van de NEa. dNEa rapporteert hierover op hoofdlijnen aan het bestuur en bespreekt met het bestuur de interne risicobeheersings- en controlesystemen.

Uitwerking

3.1.1

dNEa legt het bestuur vooraf ter toetsing de operationele en financiële doelstellingen van de NEa voor en de strategie die moet leiden tot het realiseren van die doelstellingen zoals

die door het bestuur en/of opdrachtgever zijn vastgesteld, binnen de randvoorwaarden zoals die door de eigenaar zijn vastgesteld. De hoofdzaken hiervan worden vermeld in het externe jaarverslag. Verder legt dNEa altijd vooraf ter goedkeuring aan het bestuur eventuele nieuwe voorgenomen opdrachten aan de NEa voor, opdat het bestuur kan toetsen of uitvoering van die eventuele nieuwe taken de aan het bestuur opgedragen taken kunnen belemmeren.

3.1.2

Binnen de NEa is een op de NEa toegesneden intern risicobeheersings- en controlesysteem aanwezig. Als instrumenten van het interne risicobeheersings- en controlesysteem hanteert de NEa in ieder geval:

- risicoanalyses van de operationele, financiële, politieke en maatschappelijke doelstellingen van de NEa;
- een gedragscode die in ieder geval op de website van de publieke dienstverlener wordt geplaatst;
- handleidingen voor de inrichting van de financiële verslaggeving en de voor de opstelling daarvan te volgen procedures;
- een systeem van monitoring en rapportering.

3.1.3

In het interne jaarverslag verklaart dNEa dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen voor wat betreft de wettelijk taken adequaat en effectief zijn en geeft het een duidelijke onderbouwing hiervan. dNEa rapporteert in het interne jaarverslag over de opzet en de werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem met betrekking tot de voornaamste risico's die zich in het boekjaar konden voordoen. dNEa geeft daarbij een beschrijving van eventuele tekortkomingen in de interne risicobeheersing en controlesystemen die in het boekjaar zijn geconstateerd. Tevens geeft dNEa aan welke eventuele significante wijzigingen zijn aangebracht, welke eventuele belangrijke verbeteringen zijn gepland en dat één en ander met het Auditcomité van het ministerie van IenM en het bestuur van de NEa is besproken.

3.1.4.

dNEa draagt er zorg voor dat werknemers zonder gevaar voor hun rechtspositie de mogelijkheid hebben te rapporteren over vermeende onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard binnen de NEa aan een door hem aangewezen functionaris. Vermeende onregelmatigheden die het functioneren van dNEa betreffen, worden gerapporteerd aan de voorzitter van het bestuur danwel aan de secretaris-generaal van het ministerie van IenM. De klokkenluidersregeling is op de website van het ministerie van IenM geplaatst.

3.1.5

dNEa vervult geen nevenfuncties die ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van zijn functies als directeur van de publieke dienstverlener. Alle nevenfuncties van dNEa, anders dan uit hoofde van zijn functie als directeur van de NEa, worden door de dNEa aan de eigenaar en aan het bestuur gemeld.

4. Het bestuur

4.1 Taak

Principe

Het bestuur is verantwoordelijk voor besluiten op grond van de WM, houdt toezicht op de

kwaliteit van de voorbereiding van die besluiten en heeft tot taak toezicht te houden op de algemene gang van zaken van de publieke dienstverlener en staat dNEa ook met raad terzijde. De wijze waarop het bestuur deze werkzaamheden uitvoert zijn beschreven in het Bestuursreglement. Het bestuur richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de NEa en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de bij de NEa onder toezicht gestelden en het algemeen belang af. Het bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren.

Uitwerking

4.1.1

De taakverdeling en werkwijze van het bestuur is beschreven in een Bestuursreglement. In de Raamafspraken zijn afspraken vastgelegd voor zijn omgang met dNEa, de minister van IenM, de coördinerend opdrachtgever namens IenM en de eigenaar. Het bestuursreglement wordt gepubliceerd op de website van de NEa.

4.1.2

Het externe jaarverslag van de NEa is een verslag van het zelfstandig bestuursorgaan NEa. Hierin doet het bestuur verslag van zijn werkzaamheden in het boekjaar. Tevens worden in het externe jaarverslag de specifieke onderwerpen vermeld die worden voorgeschreven in deze code.

4.1.3

Van elk lid van het bestuur wordt op de website van de NEa opgave gedaan van:

- geslacht
- leeftijd
- beroep
- hoofdfunctie
- nevenfuncties binnen de publieke sector, voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als lid van het bestuur
- tijdstip eerste benoeming
- de lopende termijn waarvoor hij is benoemd.

4.1.4

Een lid van het bestuur treedt tussentijds af bij onvoldoende functioneren, structurele onverenigbaarheid van belangen of wanneer dit anderszins naar het oordeel van het bestuur geboden is.

4.1.5

Indien leden frequent afwezig zijn bij vergaderingen van het bestuur, worden zij daarop aangesproken. Het verslag van het bestuur vermeldt welke leden frequent afwezig zijn geweest bij de vergaderingen van het bestuur.

4.1.6

Het toezicht van het bestuur omvat tenminste:

- de realisatie van de doelstellingen van de publieke dienstverlener;
- de strategie en de risico's verbonden aan de activiteiten;
- op hoofdlijnen de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlemechanismen;
- de hoofdlijnen van het (financiële) jaarverslag.

Van de bespreking van deze punten doet het bestuur melding in zijn externe jaarverslag.

4.1.7

Het bestuur en de leden afzonderlijk hebben een eigen verantwoordelijkheid om van dNEa alle informatie te verlangen die het bestuur nodig heeft om zijn taak als bestuur goed te kunnen uitvoeren. dNEa verstrekt het bestuur tijdig de voor de uitoefening van diens taak noodzakelijke gegevens. Indien het bestuur dit nodig acht kan hij informatie inwinnen van functionarissen en externe adviseurs van de NEa.

4.1.8

Het bestuur bespreekt een keer per jaar, desgewenst met een extern adviseur, zijn eigen functioneren en dat van de individuele leden, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Indien nodig wordt bij de jaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur het gewenste profiel en de samenstelling en competentie van het bestuur besproken. In het jaarlijkse externe jaarverslag van het bestuur wordt vermeld op welke wijze de evaluatie van het bestuur en de individuele leden heeft plaatsgevonden.

4.1.9

Het bestuur bespreekt een keer per jaar in afwezigheid van dNEa zowel het functioneren van dNEa als de mogelijke conclusies die hieraan verbonden moeten worden. In het geval dit tot diens verantwoordelijkheid behoort, worden deze mogelijke conclusies vervolgens ook besproken met de eigenaar.

4.2 Deskundigheid, samenstelling, onafhankelijkheid en bezoldiging

Principe

Elk lid van het bestuur dient geschikt te zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid te beoordelen. Elk lid beschikt over de specifieke deskundigheid die noodzakelijk is voor de vervulling van zijn taak, binnen zijn rol in het kader van de profielschets van het bestuur. Het bestuur moet zodanig zijn samengesteld dat hij zijn taak naar behoren kan vervullen. Het bestuur is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, dNEa, de minister en welk deelbelang dan ook onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. Het bestuur streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot geslacht en leeftijd. Een herbenoeming van een lid vindt slechts plaats na zorgvuldige overweging en met inachtneming van de genoemde profielschets. De hoogte van de bezoldiging van leden van het bestuur wordt vastgesteld door de minister.

Uitwerking

4.2.1

Alle leden van het bestuur zijn onafhankelijk in de zin dat de volgende afhankelijkheidscriteria niet op hem van toepassing zijn:

- in de vijf jaar voorgaande aan de benoeming was het lid werknemer of directeur van de NEa;
- het lid was in het jaar voorafgaande aan de benoeming ambtenaar of politiek ambtsdrager op het departement waaronder de publieke dienstverlener ressorteert;
- het lid was in het jaar voorafgaande aan de benoeming een belangrijke zakelijke relatie van de NEa, waaronder ook verstaan dient te worden een adviseurschap van de NEa.

4.2.3

Het aantal lidmaatschappen van een lid van het bestuur is zodanig beperkt dat een goede taakvervulling naar oordeel van de voorzitter is gewaarborgd.

4.2.4

Een lid van het bestuur kan maximaal twee maal voor de periode van vier jaar zitting hebben in het bestuur.

4.2.5

Het bestuur stelt een rooster van aftreden vast om zoveel mogelijk te voorkomen dat veel leden tegelijk aftreden. Het rooster is openbaar en wordt gepubliceerd op de website van de publieke dienstverlener.

4.2.6

De minister stelt de hoogte van de jaarlijkse bezoldiging van de voorzitter en de leden van de het bestuur vast. De bezoldiging wordt ten laste gebracht van de NEa.

4.3 Tegenstrijdige belangen

Principe

Elke vorm en schijn van belangenverstremgeling tussen de NEa en leden van het bestuur wordt vermeden. Er worden geen besluiten genomen waarbij tegenstrijdige belangen en/of voordelen van leden van het bestuur aan de orde zijn die van materiële betekenis zijn voor de NEa of bedrijven of instanties die vanuit de wettelijke taken van de NEa met de NEa te maken hebben. In de Gedragscode NEa zijn de uitgangspunten van het integriteitsbeleid van de NEa en de specifieke normen en spelregels als uitwerking daarvan beschreven. Deze Gedragscode is ook van toepassing op het bestuur van de NEa. Verder is in het Bestuursreglement van de NEa de handelwijze van het bestuur vastgelegd waar het (de schijn van) mogelijke belangenverstremgeling en verschoning betreft.

4.4 Rol van de voorzitter en de secretaris

Principe

De voorzitter van het bestuur stelt de agenda voor en leidt de vergaderingen van het bestuur, ziet toe op het goed functioneren van het bestuur, draagt zorg voor een adequate informatievoorziening aan de leden van het bestuur, zorgt ervoor dat er voldoende tijd bestaat voor de besluitvorming, draagt zorg voor het introductie- en opleidings- of trainingsprogramma voor de leden, is namens het bestuur het voornaamste aanspreekpunt voor dNEa en voor de minister en initieert de evaluatie van het functioneren van het bestuur. De voorzitter van het bestuur wordt in zijn rol ondersteund door een secretaris die werkzaam is bij de publieke dienstverlener.

Uitwerking

4.4.1

De voorzitter van het bestuur ziet erop toe dat:

- de leden hun introductie-, trainings- of opleidingsprogramma volgen;
- de leden tijdig alle informatie ontvangen die nodig is voor de goede uitoefening van hun taak;
- voldoende tijd bestaat voor de beraadslaging en besluitvorming door het bestuur;
- het bestuur behoorlijk functioneert;
- de eigenaar jaarlijks door het bestuur wordt geïnformeerd over het oordeel van het bestuur over het functioneren van dNEa;
- het bestuur een vicevoorzitter kiest;
- de contacten van het bestuur met dNEa en de minister naar behoren verlopen.

4.4.2

Het bestuur wordt ondersteund door een secretaris die door de NEa aan het bestuur ter beschikking wordt gesteld. De secretaris ziet erop toe dat de juiste procedures worden gevolgd en dat wordt gehandeld in overeenstemming met de wettelijke verplichtingen.

5. Relaties

Principe

De NEa functioneert onder de ministeriële verantwoordelijkheid zoals deze is afgebakend in de kaderwet ZBO en de WM. Aangezien de NEa haar bestaansrecht ontleent aan het feit dat het diensten levert aan de maatschappij, creëert de NEa voorzieningen om wensen van de bedrijven of instanties die vanuit de wettelijke taken van de NEa met de NEa te maken hebben, op een structurele manier in beeld te krijgen en om de samenleving te informeren over haar activiteiten.

Uitwerking

5.1

De NEa en het departement hanteren een informatie- en controleprotocol waarin is opgenomen op welke reguliere momenten en op welke wijze de NEa vooraf bepaalde informatie aan de minister verstrekt.

5.2

De NEa heeft een klachtenregeling. De klachtenregeling staat op de website van de NEa. In het externe jaarverslag biedt de NEa inzicht in de hoeveelheid klachten die in het verslagjaar zijn ingediend, de aard van de klachten alsmede de uitkomst van de beoordeling van de klachten.

5.3

De NEa heeft een website waarin op een inzichtelijke manier inzicht wordt geboden in de taak, organisatie, diensten, producten en de kwaliteit van de dienstverlening van de NEa. Het externe jaarverslag van de organisatie wordt eveneens op de website van de organisatie geplaatst.